

1900-10-08

OPHAVSMAND/NØGLEPERSON

Carl Jacobsen

FAKTA

Dokumenttype:
Forhandlingsprotokol

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Arkivplacering:
Københavns Stadsarkiv

Emneord:
Ny Carlsberg Glyptotek

DOKUMENTINDHOLD

Referat af møde i Københavns Borgerrepræsentation.

TRANSSKRIFTION

Under 26de September have Magistraten tilskreret Forsamlingen saaledes:

»Overensstemmende med Kommunalbestyrelsens Beslutning af 26de Juni f. A. tilskrev Magistraten under 4de Juli s. A. Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at man ikke herfra vilde kunne tage Stilling til Spørgsmaalet om Ydelsen af de i Lov af 28de Marts f. A. om et Tilskud af Statskassen til Opførelse af en Tilbygning til Ny Carlsberg Glyptotek forudsatte Tilskud fra Kommunen, forinden der fra den i Lovens § 2 ommeldte Kommission forelaa Indstilling angaaende den nærmere Ordning af det paatænkte Byggeforetagende.

Med hosfølgende skrivelse af 31te f. M. har Kirke- og Undervisningsministeriet derefter fremsendt vedlagte, af den nævnte Kommission nu afgivne Betænkning, hvorefter den nævnte Kommissionen enstemmig har valgt et af Bygningsinspektør H. Kampmann udarbejdet Projekt til den nye Bygning, for

920

hvilket der nærmere er gjort Rede i de ligeledes medfølgende Tegninger med tilhørende Beskrivelse og Overslag. Ministeriet har derhos begært sig meddelt, hvorvidt den i Loven indeholdte Forudsætning om Tilskud fra Kommunen vil blive fyldestgjort, og – i bekræftende Fald – om Kommunalbestyrelsen er enig med Ministeriet i, at Tegningerne med Overslag efter Sagens Behandling i Kommunalbestyrelsen ville være at tilstille Bestyrelsen for Ny Carlsberg Glyptotek med Anmodning om at foranstalte Bygningen opført i Overensstemmelse med Kommissionens Beslutning.

I vedlagte Skrivelse af Iste d. M, have Museumsdirektør, Brygger, Dr. phil. Carl Jacobsen og Hustru tilbudt at yde et Beløb af 1,000.000 Kr., at anvende til Anskaffelsen af Kunstværker, til Dekoration af Bygningen samt eventuelt til Bygningsudgifter, der maatte vise sig nødvendige, for at Bygningen i alle Henseender kan blive saa mønsterværdig som muligt. Den enestaaende Samling af Skulpturer, som den paatænkte Tilbygning til Ny Carlsberg Glyptotek er bestemt til at optage, er - som Borgerrepræsentationen bekendt - af Brygger Carl Jacobsen og Hustru ved det Kirke- og Undervisningsministeriet og Kommunalbestyrelsen samtidig tilstillede Gavebrev af 14de Januar f. A. tilbudt det offentlige som

Gave under Forudsætning af, at der til denne Bygning Opførelse af Stat og Kommune ydes en Million Kroner samt den fornødne Byggegrund, og Loven af 28de Marts f. A. har derefter begrænset Statens Tilskud til et Beløb af 500,000 Kr. og har gjort Ydelsen af dette Tilskud afhængig af, at Kommunen foruden at tilskyde en Sum af samme Størrelse endvidere yder den til Tilbygningen fornødne Grund.

Magistraten har næret Betænelighed ved at acceptere denne Fordeling af Udgifterne ved Bygningens Tilveiebringelse. Men man har i Erkendelse af den tilbudte, så overordentlig værdifulde Gaves Betydning for det offentlige og under Hensyn til, at der efter Givernes sidste med Paaskjønnelse modtagne Tilbud vil være Sikkerhed

921

for, at Foretagendet kan gennemføres paa mønsterværdig Maade, ikke ment at burde fastholde disse Betæneligheder. Magistraten skal derfor, idet man endnu skal bemærke, at det Areal, der efter Kommissionens Forslag forudsættes anvendt, er noget mindre end den Grund af uregelmæssig Form, man oprindelig havde for Øje, jfr. vedlagte Skrivelse fra Stadsingeniøren, hvorefter Arealet udgør ca 11,600 [kvadrat] Alen, tillade sig at henstille til den ærede Forsamlings Billigelse:

at den af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet fremsatte Forespørgsel i det hele besvares bekræftende, at der altsaa som Tilskud til Opførelsen af den paatænkte Tilbygning af Stadens Laan bevilges et Beløb af 500,000 Kr., at udbetale med 100,000 Kr. i hvert af Aarene 1901-1905, og

at det paa den foreliggende Plan (Tegning Nr. 2) nærmere angivne, ca. 11,600 [kvadrat] Alen store Areal afgives til Grund for den paatænkte Bygning.

Philipsen vilde begynde med at udtale et Haab om, at det Resultat, Kommunalbestyrelsen vil komme til i denne store og i filere Henseender tvivlsomme Sag, maa blive til Gavn for de Formaale, der ønskes fremmede, og for Staden Kjøbenhavn.

Han skulde for sit Vedkommende søge at bidrage dertil ved i sine Bemærkninger at holde sig til Sagen selv og afholde sig fra Betragtninger, som, hvor nærliggende de end kunde være, ikke nødvendigvis høre Hjemme under Sagen, saaledes som den foreligger.

Imidlertid, vilde det vistnok erkendes, at Forhandlingerne i Aften umulig kunde indskrænkes til at angaa Kommissionsindstillingen i snevreste Forstand, altsaa det Spørgsmaal, om Kommunalbestyrelsen, under

Forudsætning af, at den vedtager at afgive en Grund og udbetale et Bidrag af 500,000 Kr. vil godkende, hvad Kommissionen har foretaget i Bygningssagen. Saaledes ligger Sagen jo ikke for. I Forsamlingens Møde den 26de Juni 1899, det eneste Møde

922

hvor Sagen har været omtalt, blev det fra alle Sider erkjendt, at Kommunalbestyrelsen ved at vælge Medlemmer til Kommissionen paa ingen Maade bandt sig med Hensyn til selve Sagens Gjennemførelse, men at den maatte staa fuldstændig frit overfor det Spørgsmaal, hvorvidt den overhovedet vilde træde til i denne Sag i Lighed med, hvad den tidligere har gjort.

Han henviste i saa Henseende, saavel til nuværende Raadmand Marstrands som til Benzons og det daværende Medlem, Professor Torps Udtalelser. Forsamlingen stod altsaa i Aften for saa vidt paa bar Bund. Den stod fuldstændig frit med Hensyn, til, hvad den vil beslutte i Sagen. Ogsaa paa anden Maade er Nærværende Sag er Fortsættelse af noget tidligere. Nemlig af de Forhandlinger, som i Aarene 1888 - 89 fandt Sted angaaende Glyptoteket.

Som bekendt fremkaldte Spørgsmaalet om Kommunens Stilling til Kravet om et betydeligt Pengebidrag fra dens Side til Glyptoteket en ret stor Dissens saavel i Magistraten som i Borgerrepræsentationen. Ansete og indflydelsesrige Medlemmer af begge Kommunalbestyrelsens Afdelinger udtalte sig bestemt imod, at Kommunen skulde gaa videre end til at skænke en Grund til Bygningen. Man kom til dette Standpunkt ud fra forskellige Betragtninger.

Man rejste det Spørgsmaal om det var retfærdigt at fordele Udgifterne saaledes, at Staten kun bidrog med Penge, medens Kommunen skulde yde et lige saa stort Pengebidrag og tillige afgive en Grund, der var omtrent lige saa meget værd som Pengegaven. Dette Spørgsmaal vilde næppe mere komme frem. Der er nu en Gang skabt et Præcedens, som det er yderst vanskeligt at komme bort fra, og dernæst kan det ikke negtes, at den betydelige Pengedotation, som Direktør Jacobsen har føjet til sin Gave af Kunstværker, gør det lettere for Kommunalbestyrelsen nu at komme over dette Punkt. Dernæst blev det ogsaa fremhævet den Gang, at man ikke fandt det rigtigt saaledes at komme til det offentlige og sige: Du skal faa det og det paa det Vilkaar, at Du gør det og det. Man syntes, at der deri laa noget af en Tilsidesættelse af de

923

offentlige Myndigheders Værdighed. Ogsaa den Betragtning skulde han

lade ligge; den vilde næppe komme til at spille ind ved Overvejelserne her, og der var vistnok mindre Anledning til at fremdrage den her end ved andre Lejligheder.

Fremdeles blev der ytret Tvivl om, hvorvidt en Opgave som den paagældende hører med til dem, som en Kommune naturlig bør paatage sig. Denne Tvivl var næppe ubegrundet men paa den anden Side har man vistnok i Aaret 1900 et noget friere og bredere Syn paa en stor Kommunes Opgaver og Virksomhedsfelt end man havde i 1888. Endelig gjorde man gældende, at Københavns Kommune daarlig havde raad til en saa stor Pengeudgift som 500,000 Kr., det samme, der nu fordres.

Denne Betragtning er desværre lige saa gyldig i Aften som for 12 Aar siden, maaske endog mere. Alle ere klare over, at de nærmeste Aar ville blive trange og vanskelige for Kommunen, lige saavel som indeværende Aar. Imidlertid havde vel selv Finansborgmesteren, skønt han ikke ynder, at denne Betragtning føres i Marken, i dette Tilfælde sluttet sig til en Erkendelse af, at der gennem de store Opgaver, der forestaa Kommunen, vil paaføres den saa store Udgifter baade en Gang for alle og - dels som Følge deraf dels paa Grund af Udgifternes regelmæssige Stigning - tillige paa de aarlige Budgetter, at der maa kræves en Forandring i Kommunens hele finansielle Grundlag. Det Beløb, der her er Tale om, vil i og for sig ikke være afgørende i den en eller den anden Retning, men vil dog maaske snarere kunne bidrage til at fremme Udsigterne til en Forandring end blive til Skade for kommunens finansielle Stilling. I alt Fald antog Taleren, at man i Magistraten har stillet sig saaledes - og dette Syn delte Taleren - at, som Sagen foreligger, er det meget vanskeligt for Kommunen at unddrage sig fra at træde til.

Der er desuden to Grunde, der gøre, at Kommunen med mindre Betænkelighed kan gaa ind paa at yde Bidraget, eller som, om man vil, positivt tale for, at den træder til. Den ene af den, at Kommunen ikke staar overfor en ube-

924

rørt, fri Sag, men overfor en Fortid, som ingen kan være bekendt at lade gaa over til Fremtiden, saaledes som den nu foreligger. Den nuværende Glyptoteksbygning er ufærdig og med 3 raa Mure og et gabende Hul peger den ud mod en stærkt befærdet. At dette udseende skulde være blivende, kan ingen af de i Sagen interesserede, hverken Giveren eller Staten eller Kommunen, være bekendt. Heller ikke Glyptotekets Indhold har en definitiv Skikkelse. Med Kommunalbestyrelsens ganske vist ret nødtvungne Samtykke er der tilvejebragt en Ordning, der ingenlunde er

tilfredsstillende.

Ogsaa i den Henseende maa der findes en Løsning, og det kan vanskelig ske paa anden Maade end gennem nærværende Sags fremme. Hertil kommer heldigvis et Moment, som gør, at Kommunalbestyrelsen med større Glæde vil kunne gaa med til Sagen nu end forrige Gang, dette nemlig, at der ikke er nogen Sammenligning mulig mellem den Samling Kunstværker, som forrige Gang blev overleveret til Stat og Kommune, og den, om hvilken der i Aften er Tale. Om den gamle Glyptoteksgave gjorde der sig allerede den Gang og kunde der med Føje gøre sig forskellige Meninger gældende. Den Samling dansk Billedhuggerkunst fra Tiden efter Thorvaldsen, som findes der, vilde naturligvis have sin Plads i en Statssamling, og det er i og for sig ret urimeligt, at Samlinger, der hverken i Kvantitet eller Kvalitet ere betydelige, ere splittede paa to forskellige Steder. Om den franske Skulptur, som var Hovedbestanddelen i den tidligere Samling, gør der sig sikkert i dette Øjeblik langt mere delte Meninger gældende end i 1888. Hvad Glyptotekets øvrige Indhold angaar, rummer det ganske vist en saadan Perle som Rembrandts af den unge Daniel.

Enhver, der havde den Glæde at se dette Billede paa Rembrandts-Udstillingen i Amsterdam, vilde erindre, hvilken fremragende Plads det hævdede sig endogsaa paa dette Sted, hvor saa mange herlige Kunstværker vare samlede. Men ved Siden deraf findes der i Glyptoteket en hel Mængde Ting under Middelværdi, som ikke burde have Plads i en offentlig Samling. Medens man

925

kunde tale saaledes om den tidligere Samling, er den Samling af antik Kunst, som nu agtes stillet til offentlighedens frie Afbenyttelse, af en overordentlig betydelig Værdi. Uden at man tør eller bør sammenligne den med Udlandets meget store offentlige Samlinger, tør det siges, at efterat nu de bekendte romerske Privatsamlinger saa godt som alle ere splittede ad eller blevne utilgængelige for Offentligheden, er Direktør Jacobsens Samling ret enestaaende med Hensyn til sit indre Værd. Det gaar med den som med enhver anden Samling, at ikke alt er godt – noget har mere historisk end kunstnerisk Betydning, og for visse Værkers Vedkommende er Ægtheden vel ikke hævet over al Tvivl – , men til Gengæld findes der Værker, som, om de end maaske ikke ere af allerhøjeste Rang, dog komme meget nær dertil, og som ingen, der ønsker at stifte Bekendtskab med den antike Skulptur, kan overspringe.

En Betragtning, som kunde ligge denne borgerlige Forsamling nær, vilde

Taleren ikke lade uomtalt. Man kunde sige: hvad skulle vi her i Kjøbenhavn med antik Skulptur? Dertil vilde han svare for det første, at hvis man overhovedet sætter Pris paa at udvikle det kunstneriske Syn hos Kjøbenhavns Befolkning, er den græske Skulptur i Originalværkerne et Element, som ikke paa nogen Maade han forbigaas. Dette Element har man hidtil hos os været ganske uden Adgang til at blive bekendt med, bortset fra Glyptoteket, thi hvad Antiksamlingen rummer af den Slags er ganske forsvindende og paa enkelte Undtagelser nær ganske ubetydeligt. Den Adgang, som Glyptoteket byder dertil, maa man derfor satte megen Pris paa. Ved Siden deraf bør maaske ogsaa det mere forretningsmæssige Moment nævnes, som allerede under Forhandlingen om den forrige Glyptoteksag blev berørt, at det ikke er uden Betydning for Kjøbenhavn som Maal for rejsende, at der her findes saadanne Samlinger. Ganske særlig indeholder denne Samling Værker, som ville drage rejsende af den bedste sort, virkelig kunstinteresserede, til Staden, og der skal ikke overmaade meget til, for at den Indtægt, Staden kan have

926

deraf, vil opveje den Udgift, som Kommunen her paatager sig. Sættes denne Udgift til 1 Million Kroner, idet Grunden regnes til samme Værdi som Pengebidraget til Bygningen, behøve kun 400 rejsende flere at lægge hver 100 Kr. som Fortjeneste for Borgere i Kjøbenhavn, for at Renten af Beløbet skal være dækket. Da der ifølge Politidirektørens sidste Aarsberetning i 1899 var 150,000 anmeldte rejsende her i Kjøbenhavn, synes en Tilvæxt med 400 ikke at høre til umulighederne. Disse Betragtninger kunde føres videre, men de fremsatte Antydninger indeholdt for Taleren tilstrækkeligt Motiv til at anbefale Forsamlingen at slutte sig til Indstillingen forsaavidt den gaar ud paa, at Kommunen bør modtage Gaven og yde saavel den forlangte Grund som Pengetilskudet. Men dermed ansaa han Grunden for ryddet til at bringe det Spørgsmaal frem, om Kommissionens Indstilling er af den Beskaffenhed, at man kan være tilfreds dermed. Dette Spørgsmaal kan atter deles i to, nemlig for det første, om den af Kommissionen anbefalede Bygning maa ansees for smuk, hensigtsmæssig og passende til sin Bestemmelse, og dernæst, om Kommunen, naar den gaar ind paa Indstillingen, er sikret imod, at der vil blive stillet yderligere Krav til den i finansiell Henseende. Der første Spørgsmaal maa efter hans Mening besvares bekræftende. Der var sikkert Grund til at være Kommissionen særdeles taknemmelig for det Arbejde, den har udført. Det var maaske gaaet andre ligesom ham, at de ikke havde følt sig fuldt tilfredsstillede ved nogen af de tre Planer. Ingen af

dem forekom ham at svare til Idealet af et Byggeforetagende, men naar man har søgt at danne sig en Mening om, hvorledes en saadan Bygning bør se ud, vilde man sikkert komme til den Erkjendelse, at det er en saare vanskelig Opgave at bygge en ideal Museumsbygning for Skulptur. Derigennem vil man maaske blive mildere stemt mod den allerede eksisterende Bygning, uden at man derfor synes bedre om den, idet man finder visse undskyldende Momenter i de Vanskeligheder, som have været tilstede. En Bygning,

927

hvis Indre skal tilfredsstille som Opbevaringssted for Skulptur, undgaar vanskelig at faa et noget bart Ydre. De Arkitekter, man har henvendt sig til, ere sikkert nogle af de bedste og kyndigste, der findes her i Landet, og han forstod godt, at man har valgt den Plan, som med Hensyn til den indre Konstruktion og Fordelingen af Rummene bød de bedste Betingelser - hvad sikkert efter alle kyndiges Mening Hr. Kampmanns Tegning gør -, selv om der i de to andre Planer kan være et eller andet, som man finder heldigere. Den foretrukne Plan maatte vistnok siges paa en nogenlunde fyldestgørende Maade at have løst den i sig selv overordentlig vanskelige Opgave, der her var dobbelt vanskelig, fordi der skulde tilvejebringes Harmoni mellem den nye og den gamle Bygning, uden at hin blev saa lidet tiltalende som denne. For saa vidt kunne man vistnok rolig blive staaende ved Kommissionens Indstilling.

Hvad derimod Spørgsmaalet om det finansielle angaar følte han sig nogenlunde saa tryk. Af en Sammenligning mellem Kommissionens Indstilling og Overslaget fremgaar det ganske tydelig, at Bygningen ikke kan opføres for den til Raadighed staaende Sum, 2 Gange 500,000 Kr. Naar et Arkitektoverslag lyder paa et Ettal, fulgt af 6 Nuller, er dermed ikke blot indirekte temmelig sikkert sagt, at det er et omtrentligt Beløb, men det er ligefrem givet, at Pengene ikke ville slaa til. Det staar ogsaa at læse mellem Linierne i Kommissionsbetænkningen, at dette Spørgsmaal har været Genstand for meget nøje Overvejelse i Kommissionen. Paa dette Punkt har imidlertid Hr. Jacobsen ved den Donation af 1 Million Kroner, som han har føjet til sin Kunstgave, paa en forudsætningsvis fyldestgørende Maade løst Spørgsmaalet. Det er ganske givet, at ved Hjælp af denne Million ved Siden af den Million, som haves til Raadighed, er Opførelsen af Bygningen paa Grundlag af Hr. Kampmanns Plan bleven mulig, men fuldstændig tryk var Taleren dog ikke, og han havde derfor med Forsæt brugt Udtrykket "forudsætningsvis". Forudsætninger ere meget gode, saasnart der er Tale om en eneste Myndighed,

928

der handler ud fra en enkelt bevidst Villie, men de ere meget slette, naar to eller tre forskellige Myndigheder skulle arbejde sammen. Da er da al Grund til at ønske et klart og sikkert Retsgrundlag, og et saadant foreligger ikke i nærværende Sag. Den tilsagte Million er bestemt til Dekoration af Bygningen, til Anskaffelse af Kunstværker og eventuelt til Bygningens Fuldførelse. Kommunens Repræsentanter maatte her have den Pligt at sikre Kommunen mod alle Eventualiteter, at skaffe den et bestemt retsligt Grundlag for, at en tilstrækkelig Del af Summen bliver baandlagt til Gennemførelse af Bygningen, saaledes som den er planlagt, eller at der sikres den en saadan Anvendelse. Uden at komme ind paa Glyptoteksagens tidligere Historie ønskede han at minde om, at de Forudsætninger, som vel ikke vare givne, men som man gik ud fra i sin Tid, saa godt som alle, efterhaanden som der opstod Spørgsmaal om deres Opfyldelse, ikke ere blevne fyldestgjorte. Det var Kommunalbestyrelsens Forudsætning, at Bygningen, saaledes som den nu staar, skulde have været fuldt opført, ogsaa med den fjerde Fløj, for 750,000 Kr. Under denne Forudsætning gav Kommunen sit Tilskud og blev dette modtaget. Da der saa var valgt en Byggekomite i 1889-90, undersøgte den nøje de foreliggende Byggeplaner, og det viste sig da, at der i de 750,000 Kr. var nogenlunde, men dog ikke fuldtud tilstrækkelige Midler til Opførelse af de tre Fløje, men ikke til den fjerde, og dette Resultat var kun naaet ved meget betydelige Afslag i Byggesummen, som man næsten kunde sige sig selv ikke vilde blive overholdt. I sin Indstilling, som findes i Forhandlingerne for 1891-92 pag. 37 f.f. beroligede Komiteen imidlertid Kommunalbestyrelsen ved bestemt og tydelig at udtale, at det til eventuelle Udvidelser ikke var paatænkt at søge noget yderligere Bidrag fra Stat eller Kommune. Ikke desto mindre er nu den foreliggende Sag kommen frem. Der var aldeles ikke nogen Anledning til af den Grund at rette Bebrejdelse enten mod Giveren eller Staten eller den daværende Kommunalbestyrelse, men der vilde kunne rettes en meget

929

alvorlig Bebrejdelse imod den nuværende Kommunalbestyrelse, hvis den ikke forlangte, at Kommunen for Fremtiden betrygges i denne Sag. Man vilde maaske finde det en Smule begærligt, men heller ikke hermed vilde han være helt tilfreds. Naar man omhyggelig har gjort sig bekendt med Kampmanns Plan og Kommissionens Udtalelser derom, vil man se, at det Moment, som ganske særlig har været bestemmende for Kommissionen, er, at denne Plan mere end nogen af de andre byder Muligheder for en

Udvidelse. Der er særlig peget paa, at den frembyder mulighed for Tilvejebringelsen af en stor Søjlehal, der, som det ses paa Tegning Nr. 14, vilde give Lejlighed til en særdeles tiltalende Opstilling af store Statuer. Man behøver ikke at kende meget til Giveren for at være overbevist om, at denne Hal vil komme til Existens, og den er et næsten nødvendigt Led i den Kampmannske Plan. Men hvorfor da ikke allerede nu bestemme sig til at opføre den, hvorfor nu gøre det samme, som man næsten altid gør ved offentlige Bygninger af denne Art - særlig Staten har i den Retning mange Synder paa sin Samvittighed - , hvorfor gøre Bygningen knappere, end det er rigtigt i Forhold til dens Øjemed ? Hvorfor skulde ikke Stat og Kommune træffe Bestemmelse om, at Bygningen skal gøres helt færdig, netop paa dette Tidspunkt, hvor Donators Samtykke til en saadan Anvendelse af hans Gave utvivlsomt uden Vanskelighed vil kunne opnaas, da sikkert ingen mere end han ønsker, at Bygningen skal fremtræde som et saa smukt og værdigt Gemmested for Kunsts-kattene som muligt ? Hvad Taleren havde anført i den sidste Del af sit Foredrag indeholdt formentlig en tilstrækkelig Begrundelse af, at om end Forsamlingen bør stille sig endog særdeles imødekommende overfor selve Sagen, er det dog nødvendigt, at den prøver Sagen i et Udvalg. Trods de alvorlige og vanskelige Tider for Kommunen kan den maaske gaa ind paa at yde det store Bidrag, der forlanges af den, men Vælgerbefolkningen har det naturlige Krav til Forsamlingen, at dette da ogsaa bliver uigenkaldelig sidste Bidrag

930

som Kommunen yder til Glyptoteket, saaledes at naar nu Sagen efter en Udvalgsbehandling forlader Forsamlingen, er det sidste Gang, Kommunalbestyrelsen faar med Glyptoteket at gøre, indtil den ved Indvielsen takker Direktør Jacobsen for den beundringsværdig store Gave, han har skænket, og han samtidig yder Stat og Kommune sin Anerkendelse for de meget store Ofre, de have bragt. Ogsaa enkelte andre Spørgsmaal burde et Udvalg maaske have sin Opmærksomhed henvendt paa. Ifølge Fundatsen, der som Udkast findes i Borgerrepræsentationens Forhandlinger og i endelig Skikkelse er optagen i Ministerialtidende, er den Grundfond af en Million Kroner, hvis Renter ere bestemte til Bygningens Vedligeholdelse, Driften og eventuelle Udvidelser. Medens andre mulige Forandringer i Fundatsen, f. Ex. i Bestemmelserne om Bestyrelsens Sammensætning, bør være Genstand for senere Forhandlinger, vilde det vel være naturligt, at Udvalget beskæftiger sig med det Spørgsmaal, hvorvidt det paagældende

Rentebeløb, 35 - 40,000 Kr. vil være tilstrækkeligt ogsaa til det udvidede Glyptoteks Drift, om end Spørgsmaalet maaske ikke er aktuelt i Øjeblikket. Det skyldes jo kun Københavns Kommunes vise Overvejelse, at der overhovedet er en Driftsfond. Som Sagen havde forladt Rigsdagen ved Lov af 5te April 1888, stod dette Spørgsmaal ganske hen i det blaa. Det er da rimeligt, at man her heller ikke denne Gang undlader at undersøge denne Side af Sagen.

Endelig er der endnu et lille Spørgsmaal tilbage, nemlig om det egentlig gaar an at tage Tilskudet af Laanet. Principielt set forekom det Taleren, at man ikke bør gøre det. Det er ikke nogen produktiv Udgift, direkte vil den i alt Fald ikke bringe Kommunens Kasse nogen Indtægt. Heller ikke erhverver Kommunen som saadan derved et Gode, der fyldestgør et Kommunalt Formaal. Det Bidrag, der er Tale om, maa vistnok stilles i Line med Bidrag af lignende Art der afholdes paa Bilag 23, Forskellige Udgifter. Naar han kaldte det et lille Spørgsmaal, var det; fordi han frygtede at Besvarelsen er given paa Forhaand, thi han ansaa det

931

for ret umuligt, at et Beløb af 100,000 Kr. aarlig i 5 Aar kan afholdes af de aarlige Indtægter. Heldigvis eller, om man vil, er der en Analogi fra den tidligere Bevilling, der, uden at han forøvrigt i Forhandlingerne kunde finde nogen Hjemmel derfor, blev tagen af Laanet. Det ser ret besynderligt ud, at medens man ved at gennemlæse Sagen nærmest faar det Indtryk, at Bevillingen skulde afholdes af det ordinære Budget, har man, uden at det noget Sted kan ses, hvorledes det er gaaet til, overført den til Laanet, og han frygtede for, at man bliver nødt til at gøre det samme med Hensyn til den nye Bevilling. Det kunde dog blive Genstand for Udvalgets Overvejelse, om man bør lade Spørgsmaalet om den endelige Berigtigelse for dette Punkts Vedkommende staa hen, indtil man ser hvorledes de nærmeste Aar ville stille sig. Afgørelsen behøver vistnok først træffes i Efteraaret 1902, og man vil da vide, hvorledes, Aaret 1901 er gaaet, og om Skattelovenes Gennemførelse eller andre Himlens Gaver ville stille Kommunen noget gunstigere. - Idet han anbefalede Sagen til Forsamlingens Velvilie, stillede han i Udsigt, at han ved Forhandlingens Slutning vilde stille Forslag om Sagens Henviisning til et Udvalg paa 7 Medlemmer.

Borgmester Dybdal takkede for den fremkomne Udtalelse, der paa de fleste Punkter faldt ganske i Traad med Magistratens Indstilling, som Philipsen kun i den ene Henseende fandt ufyldstgørende, at han mente, at der ikke forelaa Sikkerhed for, at der nu er Tale om et sidste Bidrag fra

Kommunen til det omhandlende Foretagende. Hvis Magistraten havde næret en saaadan Ængstelse, havde den ikke kunnet stille sit Forslag, men den har ikke ment, at der var Grund dertil. Der er nemlig en meget stor Forskel mellem den nuværende Situation og Situationen i 1888. Det drejer sig nu om en bestaaende og vel at mærke ikke ubemidlet, selvejende Institution. Bygherren, Glyptotekets Bestyrelse, møder paa Forhaand med Midler til at sikre det hele Foretagende et godt Forløb. Institutionen ejer en Grundfond paa en Million Kr., som er bestemt til Byg-
932

ningens Vedligeholdelse og eventuelle Udvidelse, til Driften og til Nyanskaffelser. Renterne af dette Beløb gaa for Tiden paa langt nær ikke med til Driften Modtageren af Gaven er altsaa i Stand til at sørge for den fremtidige Vedligeholdelse og Udvidelse. En Frygt for, at Midlerne ikke skulde slaa til, naar der skal opføres en fyldestgørende Bygning, kunde der havet været Grund til at nære, hvis man kun havde Statens og Kommunens Bidrag, thi Overslaget lyder paa 1 Million Kr., og man kan ikke føle sig ganske sikker paa, at dette Beløb ikke vil blive overskredet, men Direktør Jacobsens og Hustrus Pengegave maa have fjernet denne Frygt. I Gavebrevet hedder det ganske vist, at den skænkede Million skal anvendes til Dekoration af Bygningen, til Indkøb af Kunstværker og eventuelt til Bygningens Fuldførelse, men paa anden Maade kunde Summen jo umulig gives, da man dog ikke samtidig med, at man slutter sig til et Forslag og den Begrundelse, hvormed det fremkommer, kan udtale, at man føler sig saa sikker paa, at det ikke vil kunne gennemføres, at man vil give Penge netop til dets Gennemførelse. Gavebrevets Affattelse kan derfor ikke vække Mistanke om, at Giverens Øjemed ikke først og fremmest skulde være at sikre en saa tiltalende Udførelse af Projektet som muligt. Herfra er Magistraten gaaet ud, idet ogsaa den har forudsat, at det er sidste Gang, Kommunens Hjælp vil blive paakaldt til dette Foretagende. Taleren antog, at Foretagendet i finansiell Henseende er saa sikret, som noget saadant Foretagende nogensinde har været. Han troede derfor, at et Udvalg vilde faa en let Opgave, og haabede, at dets Arbejde vil føre til en lykkelig Gennemførelse af Sagen.

Philipsens Forslag om Nedsættelse af et Udvalg paa 7 Medlemmer ansaas uden Afstemning for vedtaget.

Til at indtræde i Udvalget blev det paa Forslag af Formanden vedtaget at vælge Benzon, Budde-lund, Hvass, Jensen, Knudsen, Philipsen og Strøm.

CARL JACOBSENS BREVARKIV

NY CARLSBERGFONDET

8. Oktober 1900.

919

tiltraadte Indstilling havde Magistraten i Skrivelse af 29de September udbedt sig Meddelelse om, hvorvidt Forsamlingen ligeledes maatte kunne tiltræde den.

Philipsen foreslog Sagen henvist til det angaaende Forslaget om Forøgelse af Skattedirektoratets Personale nedsatte Udvalg, idet han bemærkede, at han ligesaa lidt ved dette sit Forslag som ved at foreslaa lignende Sager henviste til Udvalg havde haft til Hensigt at standse vedkommende Sagers Fremme, som han vidste at Magistraten sætter Pris paa, men at han kun havde villet give Forsamlingen Lejlighed til en samlet Overvejelse af de forskellige Udgifter, som de forestaaende Indlemmelser ville foranledige. Han tvivlede ikke om, at Udvalget vil fremme denne som de andre Sager paa en saadan Maade, at Magistraten ikke vil komme i Forlegenhed.

Uden Afstemning blev Philipsens ovennævnte Forslag anset for vedtaget.

— Under 26de September havde Magistraten tilskrevet Forsamlingen saaledes:

»Overensstemmende med Kommunalbestyrelsens Beslutning af 26de Juni f. A. tilskrev Magistraten under 4de Juli s. A. Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at man ikke herfra vilde kunne tage Stilling til Spørgsmaalet om Ydelsen af de i Lov af 28de Marts f. A. om et Tilskud af Statskassen til Opførelse af en Tilbygning til Ny Carlsberg Glyptotek forudsatte Tilskud fra Kommunen, forinden der fra den i Lovens § 2 ommeldte Kommission forelaa Indstilling angaaende den nærmere Ordning af det paatænkte Byggeforetagende.

Med hofølgende Skrivelse af 31te f. M. har Kirke- og Undervisningsministeriet derefter fremsendt vedlagte, af den nævnte Kommission nu afgivne Betænkning, hvorefter Kommissionen enstemmig har valgt et af Bygningsinspektør H. Kampmann udarbejdet Projekt til den nye Bygning, for

hvilket der nærmere er gjort Rede i de ligeledes medfølgende Tegninger med tilhørende Beskrivelse og Overslag. Ministeriet har derhos begært sig meddelt, hvorvidt den i Loven indeholdte Forudsætning om Tilskud fra Kommunen vil blive fyldestgjort, og — i bekræftende Fald — om Kommunen vil blive enig med Ministeriet i, at Tegningerne med Overslag efter Sagens Behandling i Kommunalbestyrelsen vil blive at tilstille Bestyrelsen for Ny Carlsberg Glyptotek være Anmodning om at foranstalte Bygningen opført i Overensstemmelse med Kommissionens Beslutning.

I vedlagte Skrivelse af 1ste d. M. have Museumsdirektør, Brygger, Dr. phil. Carl Jacobsen og Hustru tilbudt at yde et Beløb af 1,000,000 Kr., at anvende til Anskaffelsen af Kunstværker, til Dekoration af Bygningen samt eventuelt til Bygningsudgifter, der maatte vise sig nødvendige, for at Bygningen i alle Henseender kan blive saa mønsterværdig som muligt.

Den enestaaende Samling af Skulpturer, som den paa-tænkte Tilbygning til Ny Carlsberg Glyptotek er bestemt til at optage, er — som Borgerrepræsentationen bekendt — af Brygger Carl Jacobsen og Hustru ved det Kirke- og Undervisningsministeriet og Kommunalbestyrelsen samtidig tilstillede Gavebrev af 14de Januar f. A. tilbudt det offentlige som Gave under Forudsætning af, at der til denne Bygnings Opførelse af Stat og Kommune ydes en Million Kroner samt den fornødne Byggegrund, og Loven af 28de Marts f. A. har derefter begrænset Statens Tilskud til et Beløb af 500,000 Kr. og har gjort Ydelsen af dette Tilskud afhængig af, at Kommunen foruden at tilskyde en Sum af samme Størrelse endvidere yder den til Tilbygningen fornødne Grund.

Magistraten har næret Betænkelighed ved at acceptere denne Fordeling af Udgifterne ved Bygningens Tilvejebringelse. Men man har i Erkendelse af den tilbudte, saa overordentlig værdifulde Gaves Betydning for det offentlige og under Hensyn til, at der efter Givernes sidste med den største Paaskønnelse modtagne Tilbud vil være Sikkerhed

8. Oktober 1900.

921

for, at Foretagendet kan gennemføres paa mønsterværdig Maade, ikke ment at burde fastholde disse Betæneligheder. Magistraten skal derfor, idet man endnu skal bemærke, at det Areal, der efter Kommissionens Forslag forudsættes anvendt, er noget mindre end den Grund af uregelmæssig Form, man oprindeligt havde for Øje, jfr. vedlagte Skrivelse fra Stadsingeniøren, hvorefter Arealet udgør ca. 11,600 □ Alen, tillade sig at henstille til den ærede Forsamlings Billigelse:

at den af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet fremsatte Forespørgsel i det hele besvares bekræftende, at der altsaa som Tilskud til Opførelsen af den paatænkte Tilbygning af Stadens Laan bevilges et Beløb af 500,000 Kr., at udbetale med 100,000 Kr. i hvert af Aarene 1901—1905, og at det paa den foreliggende Plan (Tegning Nr. 2) nærmere angivne, ca. 11,600 □ Alen store Areal afgives til Grund for den paatænkte Bygning.»

Philipsen vilde begynde med at udtale et Haab om, at det Resultat, Kommunalbestyrelsen vil komme til i denne store og i flere Henseender tvivlsomme Sag, maa blive til Gavn for de Formaal, der ønskes fremmede, og for Staden Kjøbenhavn. Han skulde for sit Vedkommende søge at bidrage dertil ved i sine Bemærkninger at holde sig til Sagen selv og afholde sig fra Betragtninger, som, hvor nærliggende de end kunde være, ikke nødvendigvis høre hjemme under Sagen, saaledes som den foreligger. Imidlertid vilde det vistnok erkendes, at Forhandlingerne i Aften umulig kunde indskrænkes til at angaa Kommissionsindstillingen i snevreste Forstand, altsaa det Spørgsmaal, om Kommunalbestyrelsen, under Forudsætning af, at den vedtager at afgive en Grund og udbetale et Bidrag af 500,000 Kr., vil godkende, hvad Kommissionen har foretaget i Bygningssagen. Saaledes ligger Sagen jo ikke for. I Forsamlingens Møde den 26de Juni 1899, det eneste Møde,

CARL JACOBSENS BREVARKIV

NY CARLSBERGFONDET

8. Oktober 1900.

922

hvor Sagen har været omtalt, blev det fra alle Sider erkendt, at Kommunalbestyrelsen ved at vælge Medlemmer til Kommissionen paa ingen Maade bandt sig med Hensyn til selve Sagens Gennemførelse, men at den maatte staa fuldstændig frit overfor det Spørgsmaal, hvorvidt den overhovedet vilde træde til i denne Sag i Lighed med, hvad den tidligere har gjort. Han henviste i saa Henseende saavel til nuværende Raadmand Marstrands som til Benzons og det daværende Medlem, Professor Torps Udtalelser. Forsamlingen stod altsaa i Aften for saa vidt paa bar Bund; den stod fuldstændig frit med Hensyn til, hvad den vil beslutte i Sagen. Ogsaa paa anden Maade er nærværende Sag en Fortsættelse af noget tidligere, nemlig af de Forhandlinger, som i Aarene 1888—89 fandt Sted angaaende Glyptoteket. Som bekendt fremkaldte Spørgsmaalet om Kommunens Stilling til Kravet om et betydeligt Pengebidrag fra dens Side til Glyptoteket en ret stor Dissens saavel i Magistraten som i Borgerrepræsentationen. Ansete og indflydelsesrige Medlemmer af begge Kommunalbestyrelsens Afdelinger udtalte sig bestemt imod, at Kommunen skulde gaa videre end til at skænke en Grund til Bygningen. Man kom til dette Standpunkt ud fra forskellige Betragtninger. Man rejste det Spørgsmaal, om det var retfærdigt at fordele Udgifterne saaledes, at Staten kun bidrog med Penge, medens Kommunen skulde yde et lige saa stort Pengebidrag og tillige afgive en Grund, der var omtrent lige saa meget værd som Pengegaven. Dette Spørgsmaal vilde næppe mere komme frem. Der er nu en Gang skabt et Præcedens, som det er yderst vanskeligt at komme bort fra, og dernæst kan det ikke negtes, at den betydelige Pengedotation, som Direktør Jacobsen har føjet til sin Gave af Kunstværker, gør det lettere for Kommunalbestyrelsen nu at komme over dette Punkt. Dernæst blev det ogsaa fremhævet den Gang, at man ikke fandt det rigtigt saaledes at komme til det offentlige og sige: Du skal faa det og det paa det Vilkaar, at Du gør det og det. Man syntes, at der deri laa noget af en Tilsidesættelse af de

8. Oktober 1900.

923

offentlige Myndigheders Værdighed. Ogsaa den Betragtning skulde han lade ligge; den vilde næppe komme til at spille ind ved Overvejelserne her, og der var vistnok mindre Anledning til at fremdrage den her end ved andre Lejligheder. Fremdeles blev der ytret Tvivl om, hvorvidt en Opgave som den paagældende hører med til dem, som en Kommune naturlig bør paatage sig. Denne Tvivl var næppe ubegrundet, men paa den anden Side har man vistnok i Aaret 1900 et noget friere og bredere Syn paa en stor Kommunes Opgaver og Virksomhedsfelt, end man havde i 1888. Endelig gjorde man gældende, at Kjøbenhavns Kommune daarlige havde Raad til en saa stor Pengeudgift som 500,000 Kr., det samme, der nu fordres. Denne Betragtning er desværre lige saa gyldig i Aften som for 12 Aar siden, maaske endog mere. Alle ere klare over, at de nærmeste Aar ville blive trange og vanskelige for Kommunen, lige saa vel som indeværende Aar. Imidlertid havde vel selv Finansborgmesteren, skønt han ikke ynder, at denne Betragtning føres i Marken, i dette Tilfælde sluttet sig til en Erkendelse af, at der gennem de store Opgaver, der forestaa Kommunen, vil paaføres den saa store Udgifter baade een Gang for alle og — dels som Følge deraf dels paa Grund af Udgifternes regelmæssige Stigning — tillige paa de aarlige Budgetter, at der maa kræves en Forandring i Kommunens hele finansielle Grundlag. Det Beløb, der her er Tale om, vil i og for sig ikke være afgørende i den ene eller den anden Retning, men vil dog maaske snarere kunne bidrage til at fremme Udsigterne til en Forandring end blive til Skade for Kommunens finansielle Stilling. I alt Fald antog Taleren, at man i Magistraten har stillet sig saaledes — og dette Syn delte Taleren — at, som Sagen foreligger, er det meget vanskeligt for Kommunen at unddrage sig fra at træde til.

Der er desuden to Grunde, der gøre, at Kommunen med mindre Betænkelighed kan gaa ind paa at yde Bidraget, eller som, om man vil, positivt tale for, at den træder til. Den ene er den, at Kommunen ikke staar overfor en ube-

CARL JACOBSENS BREVARKIV

NY CARLSBERGFONDET

8. Oktober 1900.

rørt, fri Sag, men overfor en Fortid, som ingen kan være bekendt at lade gaa over til Fremtiden, saaledes som den nu foreligger. Den nuværende Glyptoteksbygning er ufærdig, og med 3 raa Mure og et gabende Hul peger den ud mod en stærkt befærdet Gade. At dette Udseende skulde være blivende, kan ingen af de i Sagen interesserede, hverken Giveren eller Staten eller Kommunen, være bekendt. Heller ikke Glyptotekets Indhold har en definitiv Skikkelse. Med Kommunalbestyrelsens ganske vist ret nødtvungne Samtykke er der tilvejebragt en Ordning, der ingenlunde er tilfredsstillende. Ogsaa i den Henseende maa der findes en Løsning, og det kan vanskelig ske paa anden Maade end gennem nærværende Sags Fremme. Hertil kommer heldigvis et Moment, som gør, at Kommunalbestyrelsen med større Glæde vil kunne gaa med til Sagen nu end forrige Gang, dette nemlig, at der ikke er nogen Sammenligning mulig mellem den Samling Kunstværker, som forrige Gang blev overleveret til Stat og Kommune, og den, om hvilken der i Aften er Tale. Om den gamle Glyptoteksgave gjorde der sig allerede den Gang og kunde der med Føje gøre sig forskellige Meninger gældende. Den Samling dansk Billedhuggerkunst fra Tiden efter Thorvaldsen, som findes der, vilde naturligere have sin Plads i en Statssamling, og det er i og for sig ret urimeligt, at Samlinger, der hverken i Kvantitet eller Kvalitet ere betydelige, ere splittede paa to forskellige Steder. Om den franske Skulptur, som var Hovedbestanddelen i den tidligere Samling, gør der sig sikkert i dette Øjeblik langt mere delte Meninger gældende end i 1888. Hvad Glyptotekets øvrige Indhold angaar, rummer det ganske vist en saadan Perle som Rembrandts Billede af den unge Daniel. Enhver, der havde den Glæde at se dette Billede paa Rembrandts-Udstillingen i Amsterdam, vilde erindre, hvilken fremragende Plads det havede sig endogsaa paa dette Sted, hvor saamange herlige Kunstværker vare samlede. Men ved Siden deraf findes der i Glyptoteket en hel Mængde Ting under Middelværdi, som ikke burde have Plads i en offentlig Samling. Medens man

CARL JACOBSENS BREVARKIV

NY CARLSBERGFONDET

kunde tale saaledes om den tidligere Samling, er den Samling af antik Kunst, som nu agtes stillet til Offentlighedens frie Afbenyttelse, af en overordentlig betydelig Værdi. Uden at man tør eller bør sammenligne den med Udlandets meget store offentlige Samlinger, tør det siges, at efterat nu de bekendte romerske Privatsamlinger saa godt som alle ere splittede ad eller blevne utilgængelige for Offentligheden, er Direktør Jacobsens Samling ret enestaaende med Hensyn til sit indre Værd. Det gaar med den som med enhver anden Samling, at ikke alt er godt — noget har mere historisk end kunstnerisk Betydning, og for visse Værkers Vedkommende er Ægtheden vel ikke hævet over al Tvivl —, men til Gengæld findes der Værker, som, om de end maaske ikke ere af allerhøjeste Rang, dog komme meget nær dertil, og som ingen, der ønsker at stifte Bekendtskab med den antike Skulptur, kan overspringe.

En Betragtning, som kunde ligge denne borgerlige Forsamling nær, vilde Taleren ikke lade uomtalt. Man kunde sige: Hvad skulle vi her i Kjøbenhavn med antik Skulptur? Dertil vilde han svare for det første, at hvis man overhovedet sætter Pris paa at udvikle det kunstneriske Syn hos Kjøbenhavns Befolkning, er den græske Skulptur i Originalværkerne et Element, som ikke paa nogen Maade kan forbigaaes. Dette Element har man hidtil hos os været ganske uden Adgang til at blive bekendt med, bortset fra Glyptoteket, thi hvad Antiksamlingen rummer af den Slags er ganske forsvindende og paa enkelte Undtagelser nær ganske ubetydeligt. Den Adgang, som Glyptoteket byder dertil, maa man derfor sætte megen Pris paa. Ved Siden deraf bør maaske ogsaa det mere forretningsmæssige Moment nævnes, som allerede under Forhandlingen om den forrige Glyptoteksag blev berørt, at det ikke er uden Betydning for Kjøbenhavn som Maal for rejsende, at der her findes saadanne Samlinger. Ganske særlig indeholder denne Samling Værker, som ville drage rejsende af den bedste Sort, virkelig kunstinteresserede, til Staden, og der skal ikke overmaade meget til, for at den Indtægt, Staden kan have

CARL JACOBSENS BREVARKIV

NY CARLSBERGFONDET

8. Oktober 1900.

926

deraf, vil opveje den Udgift, som Kommunen her paatager sig. Sættes denne Udgift til 1 Million Kroner, idet Grunden regnes til samme Værdi som Pengebidraget til Bygningen, behøve kun 400 rejsende flere at lægge hver 100 Kr. som Fortjeneste for Borgere i København, for at Renten af Beløbet skal være dækket. Da der ifølge Politidirektørens sidste Aarsberetning i 1899 var 150,000 anmeldte rejsende her i København, synes en Tilvæxt med 400 ikke at høre til Umulighederne.

Disse Betragtninger kunde føres videre, men de fremsatte Antydninger indeholdt for Taleren tilstrækkeligt Motiv til at anbefale Forsamlingen at slutte sig til Indstillingen, forsaavidt den gaar ud paa, at Kommunen bør modtage Gaven og yde saavel den forlangte Grund som Penge-tilskudet. Men dermed ansaa han Grunden for ryddet til at bringe det Spørgsmaal frem, om Kommissionens Indstilling er af den Beskaffenhed, at man kan være tilfreds dermed. Dette Spørgsmaal kan atter deles i to, nemlig for det første, om den af Kommissionen anbefalede Bygning maa anses for smuk, hensigtsmæssig og passende til sin Bestemmelse, og dernæst, om Kommunen, naar den gaar ind paa Indstillingen, er sikret imod, at der vil blive stillet yderligere Krav til den i finansiell Henseende. Det første Spørgsmaal maa efter hans Mening besvares bekræftende. Der var sikkert Grund til at være Kommissionen særdeles taknemmelig for det Arbejde, den har udført. Det var maaske gaaet andre ligesom ham, at de ikke have følt sig fuldt tilfredsstillede ved nogen af de tre Planer. Ingen af dem forekom ham at svare til Idealet af et Byggeforetagende, men naar man har søgt at danne sig en Mening om, hvorledes en saadan Bygning bør se ud, vilde man sikkert komme til den Erkendelse, at det er en saare vanskelig Opgave at bygge en ideal Museumsbygning for Skulptur. Derigennem vil man maaske blive mildere stemt mod den allerede eksisterende Bygning, uden at man derfor synes bedre om den, idet man finder visse undskyldende Momenter i de Vanskeligheder, som have været tilstede. En Bygning,

8. Oktober 1900.

927

hvis Indre skal tilfredsstille som Opbevaringssted for Skulptur, undgaar vanskelig at faa et noget bart Ydre. De Arkitekter, man har henvendt sig til, ere sikkert nogle af de bedste og kyndigste, der findes her i Landet, og han forstod godt, at man har valgt den Plan, som med Hensyn til den indre Konstruktion og Fordelingen af Rummene bød de bedste Betingelser — hvad sikkert efter alle kyndiges Mening Hr. Kampmanns Tegning gør —, selv om der i de to andre Planer kan være et eller andet, som man finder heldigere. Den foretrukne Plan maatte vistnok siges paa en nogenlunde fyldestgørende Maade at have løst den i sig selv overordentlig vanskelige Opgave, der her var dobbelt vanskelig, fordi der skulde tilvejebringes Harmoni mellem den nye og den gamle Bygning, uden at hin blev saa lidet tiltalende som denne. For saa vidt kunde man vistnok rolig blive staaende ved Kommissionens Indstilling.

Hvad derimod Spørgsmaalet om det finansielle angaar, følte han sig ingenlunde saa tryg. Af en Sammenligning mellem Kommissionens Indstilling og Overslaget fremgaar det ganske tydelig, at Bygningen ikke kan opføres for den til Raadighed staaende Sum, 2 Gange 500,000 Kr. Naar et Arkitektoverslag lyder paa et Ettal, fulgt af 6 Nuller, er dermed ikke blot indirekte temmelig sikkert sagt, at det er et omtrentligt Beløb, men det er ligefrem givet, at Pengene ikke ville slaa til. Det staar ogsaa at læse mellem Linierne i Kommissionsbetænkningen, at dette Spørgsmaal har været Genstand for meget nøje Overvejelse i Kommissionen. Paa dette Punkt har imidlertid Hr. Jacobsen ved den Dotation af 1 Million Kroner, som han har føjet til sin Kunstgave, paa en forudsætningsvis fyldestgørende Maade løst Spørgsmaalet. Det er ganske givet, at ved Hjælp af denne Million ved Siden af den Million, som haves til Raadighed, er Opførelsen af Bygningen paa Grundlag af Hr. Kampmanns Plan bleven mulig, men fuldstændig tryk var Taleren dog ikke, og han havde derfor med Forsæt brugt Udtrykket »forudsætningsvis«. Forudsætninger ere meget gode, saasnart der er Tale om en eneste Myndighed,

8. Oktober 1900.

928

der handler ud fra en enkelt bevidst Villie, men de ere meget slette, naar to eller tre forskellige Myndigheder skulle arbejde sammen. Der er da al Grund til at ønske et klart og sikkert Retsgrundlag, og et saadant foreligger ikke i nærværende Sag. Den tilsagte Million er bestemt til Dekoration af Bygningen, til Anskaffelse af Kunstværker og eventuelt til Bygningens Fuldførelse. Kommunens Repræsentanter maatte her have den Pligt at sikre Kommunen mod alle Eventualiteter, at skaffe den et bestemt retsligt Grundlag for, at en tilstrækkelig Del af Summen bliver baandlagt til Gennemførelse af Bygningen, saaledes som den er planlagt, eller at der sikres den en saadan Anvendelse. Uden at komme ind paa Glyptoteksagens tidligere Historie ønskede han at minde om, at de Forudsætninger, som vel ikke vare givne, men som man gik ud fra i sin Tid, saa godt som alle, efterhaanden som der opstod Spørgsmaal om deres Opfyldelse, ikke ere blevne fyldestgjorte. Det var Kommunalbestyrelsens Forudsætning, at Bygningen, saaledes som den nu staar, skulde have været fuldt opført, ogsaa med den fjerde Fløj, for 750,000 Kr. Under denne Forudsætning gav Kommunen sit Tilskud og blev dette modtaget. Da der saa var valgt en Byggekomite i 1889—90, undersøgte den nøje de foreliggende Byggeplaner, og det viste sig da, at der i de 750,000 Kr. var nogenlunde, men dog ikke fuldtud tilstrækkelige Midler til Opførelse af de tre Fløje, men ikke til den fjerde, og dette Resultat var kun naaet ved meget betydelige Afslag i Byggesummen, som man næsten kunde sige sig selv ikke vilde blive overholdte. I sin Indstilling, som findes i Forhandlingerne for 1891—92 pag. 37 f. f., beroligede Komiteen imidlertid Kommunalbestyrelsen ved bestemt og tydelig ut udtale, at det til eventuelle Udvidelser ikke var paatænkt at søge noget yderligere Bidrag fra Stat eller Kommune. Ikke desto mindre er nu den foreliggende Sag kommen frem. Der var aldeles ikke nogen Anledning til af den Grund at rette Bebrejdelse enten mod Giveren eller Staten eller den daværende Kommunalbestyrelse, men der vilde kunne rettes en meget

8. Oktober 1900.

929

alvorlig Bebrejdelse imod den nuværende Kommunalbestyrelse, hvis den ikke forlangte, at Kommunen for Fremtiden betrygges i denne Sag. Man vilde maaske finde det en Smule begærligt, men heller ikke hermed vilde han være helt tilfreds. Naar man omhyggelig har gjort sig bekendt med Kampmanns Plan og Kommissionens Udtalelser derom, vil man se, at det Moment, som ganske særlig har været bestemmende for Kommissionen, er, at denne Plan mere end nogen af de andre byder Muligheder for en Udvidelse. Der er særlig peget paa, at den frembyder Mulighed for Tilvejebringelsen af en stor Søjlehal, der, som det ses paa Tegning Nr. 14, vilde give Lejlighed til en særdeles tiltalende Opstilling af store Statuer. Man behøver ikke at kende meget til Giveren for at være overbevist om, at denne Hal vil komme til Existens, og den er et næsten nødvendigt Led i den Kampmannske Plan. Men hvorfor da ikke allerede nu bestemme sig til at opføre den, hvorfor nu gøre det samme, som man næsten altid gør ved offentlige Bygninger af denne Art — særlig Staten har i den Retning mange Synder paa sin Samvittighed —, hvorfor gøre Bygningen knappere, end det er rigtigt i Forhold til dens Øjemed? Hvorfor skulde ikke Stat og Kommune træffe Bestemmelse om, at Bygningen skal gøres helt færdig, netop paa dette Tidspunkt, hvor Donators Samtykke til en saadan Anvendelse af hans Gave utvivlsomt uden Vanskelighed vil kunne opnaas, da sikkert ingen mere end han ønsker, at Bygningen skal fremtræde som et saa smukt og værdigt Gemmested for Kunstkattene som muligt?

Hvad Taleren havde anført i den sidste Del af sit Foredrag indeholdt formentlig en tilstrækkelig Begrundelse af, at om end Forsamlingen bør stille sig endog særdeles imødekommende overfor selve Sagen, er det dog nødvendigt, at den prøver Sagen i et Udvalg. Trods de alvorlige og vanskelige Tider for Kommunen kan den maaske gaa ind paa at yde det store Bidrag, der forlanges af den, men Vælgerbefolkningen har det naturlige Krav til Forsamlingen, at dette da ogsaa bliver det uigenkaldelig sidste Bidrag;

som Kommunen yder til Glyptoteket, saaledes at naar nu Sagen efter en Udvalgsbehandling forlader Forsamlingen, er det sidste Gang, Kommunalbestyrelsen faar med Glyptoteket at gøre, indtil den ved Indvielsen takker Direktør Jacobsen for den beundringsværdig store Gave, han har skænket, og han samtidig yder Stat og Kommune sin Anerkendelse for de meget store Ofre, de have bragt.

Ogsaa enkelte andre Spørgsmaal burde et Udvalg maaske have sin Opmærksomhed henvendt paa. Ifølge Fundatsen, der som Udkast findes i Borgerrepræsentationens Forhandlinger og i endelig Skikkelse er optagen i Ministerialtidende, er der en Grundfond af en Million Kroner, hvis Renter ere bestemte til Bygningens Vedligeholdelse, Driften og eventuelle Udvidelser. Medens andre mulige Forandringer i Fundatsen, f. Ex. i Bestemmelserne om Bestyrelsens Sammensætning, bør være Genstand for senere Forhandlinger, vilde det vel være naturligt, at Udvalget beskæftiger sig med det Spørgsmaal, hvorvidt det paagældende Rentebeløb, 35—40,000 Kr., vil være tilstrækkeligt ogsaa til det udvidede Glyptoteks Drift, om end Spørgsmaalet maaske ikke er aktuelt i Øjeblikket. Det skyldes jo kun Københavns Kommunes vise Overvejelse, at der overhovedet er en Driftsfond. Som Sagen havde forladt Rigsdagen ved Lov af 5te April 1888, stod dette Spørgsmaal ganske hen i det blaa. Det er da rimeligt, at man her heller ikke denne Gang undlader at undersøge denne Side af Sagen.

Endelig er der endnu et lille Spørgsmaal tilbage, nemlig om det egentlig gaar an at tage Tilskudet af Laanet. Principielt set forekom det Taleren, at man ikke bør gøre det. Det er ikke nogen produktiv Udgift, direkte vil den i alt Fald ikke bringe Kommunens Kasse nogen Indtægt. Heller ikke erhverver Kommunen som saadan derved et Gode, der fyldestgør et kommunalt Formaal. Det Bidrag, der er Tale om, maa vistnok stilles i Linie med Bidrag af lignende Art, der afholdes paa Bilag 23, Forskellige Udgifter. Naar han kaldte det et lille Spørgsmaal, var det, fordi han frygtede, at Besvarelsen er given paa Forhaand, thi han ansaa det

8. Oktober 1900.

931

for ret umuligt, at et Beløb af 100,000 Kr. aarlig i 5 Aar kan afholdes af de aarlige Indtægter. Heldigvis eller, om man vil, desværre er der en Analogi fra den tidligere Bevilling, der, uden at han forøvrigt i Forhandlingerne kunde finde nogen Hjemmel derfor, blev tagen af Laanet. Det ser ret besynderligt ud, at medens man ved at gennemlæse Sagen nærmest faar det Indtryk, at Bevillingen skulde afholdes af det ordinære Budget, har man, uden at det noget Sted kan ses, hvorledes det er gaaet til, overført den til Laanet, og han frygtede for, at man bliver nødt til at gøre det samme med Hensyn til den nye Bevilling. Det kunde dog blive Genstand for Udvalgets Overvejelse, om man bør lade Spørgsmaalet om den endelige Berigtigelse for dette Punkts Vedkommende staa hen, indtil man ser, hvorledes de nærmeste Aar ville stille sig. Afgørelsen behøver vistnok først at træffes i Efteraaret 1902, og man vil da vide, hvorledes Aaret 1901 er gaaet, og om Skatte- lovenes Gennemførelse eller andre Himlens Gaver ville stille Kommunen noget gunstigere. — Idet han anbefalede Sagen til Forsamlingens Velvillie, stillede han i Udsigt, at han ved Forhandlingens Slutning vilde stille Forslag om Sagens Henvisning til et Udvalg paa 7 Medlemmer.

Borgmester Dybdal takkede for den fremkomne Udtalelse, der paa de fleste Punkter faldt ganske i Traad med Magistratens Indstilling, som Philipsen kun i den ene Henseende fandt ufyldestgørende, at han mente, at der ikke forelaa Sikkerhed for, at der nu er Tale om et sidste Bidrag fra Kommunen til det omhandlede Foretagende. Hvis Magistraten havde næret en saadan Ængstelse, havde den ikke kunnet stille sit Forslag, men den har ikke ment, at der var Grund dertil. Der er nemlig en meget stor Forskel mellem den nuværende Situation og Situationen i 1888. Det drejer sig nu om en bestaaende og vel at mærke ikke ubemidlet, selvejende Institution. Bygherren, Glyptotekets Bestyrelse, møder paa Forhaand med Midler til at sikre det hele Foretagende et godt Forløb. Institutionen ejer en Grundfond paa en Million Kr., som er bestemt til Byg-

ningens Vedligeholdelse og eventuelle Udvidelse, til Driften og til Nyanskaffelser. Renterne af dette Beløb gaa for Tiden paa langt nær ikke med til Driften. Modtageren af Gaven er altsaa i Stand til at sørge for den fremtidige Vedligeholdelse og Udvidelse. En Frygt for, at Midlerne ikke skulde slaa til, naar der skal opføres en fyldestgørende Bygning, kunde der have været Grund til at nære, hvis man kun havde Statens og Kommunens Bidrag, thi Overslaget lyder paa 1 Million Kr., og man kan ikke føle sig ganske sikker paa, at dette Beløb ikke vil blive overskredet, men Direktør Jacobsens og Hustrus Pengegave maa have fjernet denne Frygt. I Gavebrevet hedder det ganske vist, at den skænkede Million skal anvendes til Dekoration af Bygningen, til Indkøb af Kunstværker og eventuelt til Bygningens Fuldførelse, men paa anden Maade kunde Summen jo umulig gives, da man dog ikke samtidig med, at man slutter sig til et Forslag og den Begrundelse, hvormed det fremkommer, kan udtale, at man føler sig saa sikker paa, at det ikke vil kunne gennemføres, at man vil give Penge netop til dets Gennemførelse. Gavebrevets Affattelse kan derfor ikke vække Mistanke om, at Giverens Øjemed ikke først og fremmest skulde være at sikre en saa tiltalende Udførelse af Projektet som muligt. Herfra er Magistraten gaaet ud, idet ogsaa den har forudsat, at det er sidste Gang, Kommunens Hjælp vil blive paakaldt til dette Foretagende. Taleren antog, at Foretagendet i finansiel Henseende er saa sikret, som noget saadant Foretagende nogensinde har været. Han troede derfor, at et Udvalg vilde faa en let Opgave, og haabede, at dets Arbejde vil føre til en lykkelig Gennemførelse af Sagen.

Philipsens Forslag om Nedsættelse af et Udvalg paa 7 Medlemmer ansaas uden Afstemning for vedtaget.

Til at indtræde i Udvalget blev det paa Forslag af Formanden vedtaget at vælge Benzon, Budde-Lund, Hvass, Jensen, Knudsen, Philipsen og Strøm.